

BARCELONA, CAPITAL UNIVERSITÀRIA, 1837-1868

Joaquim M. Puigvert i Solà
Universitat de Girona

Amb la 'restauració' de la Universitat de Barcelona, el 1837, la ciutat de Barcelona, per primera vegada, esdevingué la capital universitària de Catalunya. El 1836 l'Ajuntament de Barcelona ja establí a la ciutat els Estudis Generals com a preàmbul d'aquest 'retorn', una vella aspiració del liberalisme polític (d'ençà les Corts gaditanes), que maldava per obrir les universitats en els grans centres de població del regne. L'eclesiàstic Albert Pujol, que aviat seria el primer rector de la flamant universitat, ho expressà així en la lliçò inaugural dels esmentats Estudis Generals: *"mientras luce la aurora de la reparación y se traslada a la capital la Universidad de Cervera, el Ayuntamiento no podía permitir que el segundo pueblo de la monarquía mendigase a ingratos climas los conocimientos secundarios y profesionales que con abundancia tiene en su seno. El gobierno supremo no podrá menos de aplaudir sus loables esfuerzos; y en tan justo concepto ha procedido a la solemne instalación de los Estudios Jenerales en la Casa Oratorio que fué de San Felipe Neri, el mismo día, á la misma hora en que Barcelona alborozada celebraba los días de la reina Dª Isabel II"*.

Després d'explicar breument els orígens de la Universitat Literària de Barcelona, aquesta comunicació pretén bàsicament quatre objectius:

- a) contextualitzar l'esmentada Universitat dins el sistema universitari espanyol dissenyat pel liberalisme moderat; un sistema extremament centralitzat i classista (i coherent amb el sistema polític de base censatària), organitzat entorn d'una única Universitat amb prerogativa d'atorgar doctorats (la 'Central' de Madrid) i nou universitats a 'províncies'.
- b) tractar de comprovar què implicava ser capital de dictricte universitari (el de Barcelona integrava les quatre províncies catalanes i les illes Balears), en la mesura que el rector de la Universitat barcelonina era el representant polític del govern central per a tot allò que afectava la instrucció pública del dictricte corresponent.
- c) estudiar l'àrea d'influència de la Universitat de Barcelona, incidint, a partir d'un mostreig, en els orígens geogràfics dels estudiants de les cinc facultats universitàries existents a partir de 1857 (dret, medicina, farmàcia, lletres i ciències).
- d) i per concloure, mirar de contrastar el resultat de la recerca amb la imatge que de la Universitat de Barcelona decimonònica han trasmès determinats sectors intel·lectuals de finals del segle XIX i començaments del XX.